

EAPC - Novetats en matèria de Seguretat Social

Novetats en matèria social del nou Reial decret llei 15/2020, de 21 d'abril i rectificació de mesures adoptades en relació a la COVID-19

24-04-2020

Modificacions en la Llei d'infraccions i sancions a l'ordre social en matèria de frau en l'obtenció de prestacions. Aquest [Reial decret llei 15/2020, de 21 d'abril, de mesures urgents complementàries per donar suport a l'economia i l'ocupació](#), inclou novetats en matèria sancionadora a l'àmbit de la Seguretat Social, modificant la Disposició addicional segona del [Reial decret llei 8/2020, de 24 de març](#), que ja preveia que les sol·licituds presentades per l'empresa que continguessin falsedats o incorreccions en les dades facilitades donaran lloc a les sancions corresponents. Ara s'afegeix que serà sancionable la conducta de l'empresa consistent en sol·licitar mesures en relació a l'ocupació que no resultessin necessàries o no tinguessin connexió suficient amb la causa que les origina, quan aquesta circumstància es dedueixi de les falsedats o incorreccions en les dades facilitades per aquelles i sempre que donin lloc a la generació o percepció de prestacions indegudes o l'aplicació de deduccions indegudes en les quotes a la Seguretat Social. Es preveu que la persona treballadora conservi el dret al salari corresponent al període de regulació d'ocupació inicialment autoritzat, descomptades les quantitats que hagués percebut en concepte de prestació per desocupació.

En aquesta mateixa línia, es modifica la infracció molt greu regulada a l'article 23.1.c del [TRLISOS](#). Abans d'aquesta reforma es considerava infracció molt greu en matèria de Seguretat Social "el falsejament de documents perquè els treballadors obtinguin o gaudeixin fraudulentament prestacions"; per tant, calia que la falsedat es produís documentalment. Doncs bé, ara es parla d'"efectuar declaracions, o facilitar, comunicar o consignar dades falses o inexactes que donen lloc al fet que les persones treballadores obtinguin o gaudeixin indegudament prestacions"; d'aquesta manera, s'amplia l'àmbit d'aquest tipus infractor, ja que comprèn tot tipus de falsedats i no només les que puguin aparèixer reflectides en un document.

També s'incorpora una altra novetat important, en afegir un nou paràgraf -el tercer- a l'article 43, que estableix que, en cas de la infracció que disposa l'article 23.1.c, l'empresa ha de respondre directament de la devolució de les quantitats indegudament percebudes per la persona treballadora, sempre que no concorri dol o culpa d'aquesta persona. Per tant, en el cas de falsedats o connivències perquè un treballador o una treballadora pugui obtenir prestacions o gaudir-ne fraudulentament, o eludir el compliment d'obligacions en aquesta matèria, l'empresa

ha d'assumir directament l'obligació de la devolució de les quanties d'aquestes prestacions indegudes, tret que es provi que el treballador o la treballadora ha actuat amb dol o culpa. La reforma és que abans l'empresa era responsable solidària d'aquestes devolucions, i ara passa a ser-ne responsable directa.

Suspensió de terminis en l'àmbit d'actuació de la Inspecció de Treball i Seguretat Social i dels terminis de prescripció en matèria de Seguretat Social

El mateix decret també inclou mesures que afecten els terminis de les actuacions inspectores. En aquest sentit, l'article 21.4 de la [Llei 23/2015, de 21 de juliol, ordenadora del Sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social](#), estableix que les actuacions de comprovació no s'han d'ajornar més de nou mesos -ampliables nou mesos més en circumstàncies especials-, llevat que la dilació sigui imputable a qui està subjecte a inspecció o a les persones que en depenen. Aquestes actuacions no es poden interrompre més de cinc mesos, llevat que la interrupció sigui causada pel subjecte inspeccionat o per les persones que en depenen, o quan es constati la impossibilitat de prosseguir l'actuació inspectora per la dependència d'un pronunciament judicial que pugui condicionar el resultat de l'actuació. Doncs bé, la disposició addicional segona del Reial decret llei 15/2020 estableix que el període de vigència de l'estat d'alarma declarat pel [Reial decret 463/2020, de 14 de març](#), no computa a l'efecte dels terminis de durada de les actuacions comprovadores de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, amb l'excepció de les que estan directament relacionades amb els fets justificatius de l'estat d'alarma o que són indispensables per protegir l'interès general.

Aquesta disposició addicional segona estableix que tampoc no computa el període de vigència de l'estat d'alarma en la durada dels terminis fixats pels funcionaris del Sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social per complir qualssevol requeriments. En aquest sentit, cal destacar, en matèria de Seguretat Social, que l'article 34.1 del [TRLGSS](#) estableix la possibilitat que la Inspecció de Treball i Seguretat Social formuli requeriments als subjectes obligats al pagament de quotes degudes per qualsevol causa, previ reconeixement del deute per aquells davant el funcionari o la funcionària actuant. En aquest cas, l'ingrés del deute per quotes que conté el requeriment s'ha de fer efectiu en el termini que determini la Inspecció de Treball i Seguretat Social, que no pot ser inferior a un mes ni superior a quatre mesos, i en cas d'incompliment del requeriment s'han d'estendre actes de liquidació i d'infracció per impagament de quotes.

Finalment, es disposa que, durant el període de vigència de l'estat d'alarma, queden també suspesos els terminis de prescripció de les accions per exigir responsabilitats pel que fa a l'acompliment de la normativa d'ordre social i de Seguretat Social. Cal recordar, en aquest sentit, que l'article 24.1 del [TRLGSS](#) estableix que prescriuen als quatre anys el dret de l'Administració de la Seguretat Social per determinar els deutes per quotes i per conceptes de recaptació conjunta mitjançant les oportunes liquidacions, l'acció per exigir el pagament dels deutes per quotes de la Seguretat Social i conceptes de recaptació conjunta, i l'acció per imposar sancions per incompliment de les normes de Seguretat Social.

Situació legal de desocupació per extinció de la relació laboral en el període de prova produïda durant la vigència de l'estat d'alarma. Modificacions als sistemes especials de treballadors agraris

Una altra mesura del decret afecta l'accés a la protecció per desocupació. Els requisits dels beneficiaris de la prestació contributiva per desocupació són establerts en l'article 266 del [TRLGSS](#), que exigeix l'acreditació de la situació legal de desocupació. L'article 267.1.a del [TRLGSS](#), en aquest sentit, disposa que es considera que es dona aquesta situació legal de desocupació en cas de resolució de la relació laboral durant el període de prova a instància de l'empresari o

empresària, sempre que l'extinció de la relació laboral anterior hagi estat deguda a algun dels supòsits establerts en aquest mateix article 267.1.a, o hagi transcorregut un termini de tres mesos des d'aquesta extinció.

Doncs bé, com a excepció a aquesta norma, l'article 22 del nou Reial decret llei estableix que l'extinció de la relació laboral durant el període de prova a instància de l'empresa, produïda a partir del dia 9 de març de 2020, té la consideració de situació legal de desocupació amb independència de la causa per la qual s'hagi extingit la relació laboral anterior.

Així mateix, es troben en situació legal de desocupació, i en situació assimilada a l'alta, les persones treballadores que hagin resolt voluntàriament la seva última relació laboral a partir del dia 1 de març de 2020, pel fet de tenir un compromís ferm de subscripció d'un contracte laboral per part d'una altra empresa, si aquesta n'ha desistit com a conseqüència de la crisi derivada de la COVID-19.

La situació legal d'atur s'ha d'acreditar mitjançant comunicació escrita per part de l'empresa a la persona treballadora, en què desisteix de la subscripció del contracte laboral compromès com a conseqüència de la crisi derivada de la COVID-19. Pel que fa al sistema especial de treballadors agraris per compte propi, es modifiquen les regles d'inclusió regulades en l'article 324 del TRLGSS, que ara disposa que queden inclosos en aquest sistema especial els treballadors agraris per compte propi, majors de 18 anys, que siguin titulars d'explotacions agràries i hi efectuïn tasques agràries de manera personal i directa, tot i que ocupin treballadors per compte d'altri, sempre que no es tracti de més de dos treballadors que cotitzin en la modalitat de bases mensuals.

Modificacions als Sistemes Especials de Treballadors Agraris

Pel que fa al Sistema Especial de Treballadors Agraris per compte propi, es modifiquen les regles d'inclusió regulades a l'article 324 del TRLGSS, que ara diu que quedaran inclosos en aquest sistema especial els treballadors per compte propi agraris, majors de 18 anys, que siguin titulars d'explotacions agràries i hi realitzin labors agràries de forma personal i directa, tot i que ocupin treballadors per compte d'altri, sempre que no es tracti de més de dos treballadors que cotitzin amb la modalitat de bases mensuals o, si es tracta de treballadors que cotitzin amb la modalitat de bases diàries, a les quals es refereix l'article 255 del propi TRLGSS, que el nombre total de jornades reals efectivament realitzades no superi les 546 en un any, computat des de l'1 de gener a 31 de desembre de cada any. El nombre de jornades reals es reduirà proporcionalment en funció del nombre de dies d'alta del treballador per compte propi agrari en aquest sistema especial durant l'any natural de què es tracti.

Finalment, l'article 25 d'aquest nou Reial Decret Llei 15/2020 estableix, amb efectes des del primer de gener de 2020, que, als treballadors del Sistema Especial de Treballadors Agraris per compte aliè que haguessin realitzat un màxim de 55 jornades reals cotitzades l'any 2019, se'ls aplicarà una reducció del 19,11 per cent a les quotes resultants durant els períodes d'inactivitat el 2020.

Imminent novetat: l'Institut Nacional de la Seguretat Social assumirà la gestió del règim de classes passives La disposició addicional del decret disposa que, en la data que determini el reial decret que desenvolupi l'estructura orgànica bàsica del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions, l'Institut Nacional de la Seguretat Social assumirà la gestió del règim de classes passives, que fins ara corresponia a la Direcció General de Costos de Personal i Pensions Públiques del Ministeri

d'Hisenda. El Reial decret llei 15/2020 disposa també la transferència competencial des del Ministeri d'Hisenda al d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions de la gestió d'altres prestacions, com ara les derivades de la Guerra Civil o les causades per actes de terrorisme, entre d'altres.

Aquest Reial decret llei, en la disposició transitòria segona, determina que, de manera immediata i un cop aprovat el reial decret d'estructura del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions, s'han d'iniciar els tràmits per adaptar la gestió administrativa, comptable, pressupostària i financera que permeti l'assumpció de la gestió de les prestacions del règim de classes passives per l'Institut Nacional de la Seguretat Social. Fins que no culmini aquest procés d'adaptació, aquesta gestió és exercida per la Direcció General d'Ordenació de la Seguretat Social. Fins a aquesta data, tota referència feta en el text refós de la Llei de classes passives de l'Estat, aprovat pel [Reial decret legislatiu 4/70/1987, de 30 d'abril](#), a l'Institut Nacional de la Seguretat Social, s'entén referida a la Direcció General d'Ordenació de la Seguretat Social.

Finalment, i fins que es produeixi l'assumpció de la gestió per l'Institut Nacional de la Seguretat Social, correspon a la Direcció General d'Ordenació de la Seguretat Social l'aprovació i el compromís de la despesa, així com el reconeixement de les obligacions i la proposta dels pagaments de les pensions del règim de classes passives de l'Estat, així com interessar l'ordenador general de pagaments de l'Estat en la realització dels pagaments corresponents.

Per valorar la importància d'aquest règim de classes passives, segons dades del primer trimestre del 2020 aportades pel Ministeri d'Hisenda, cal dir que actualment abona mensualment 1.969.785 pensions, amb un import mensual d'1.158.043.078 euros. Pel que fa a Catalunya, s'abonen mensualment 63.098 pensions d'aquest règim de classes passives, amb un import mensual de 112.717.907,73 euros

Pròrroga de dos mesos de la preferència pel teletreball i del dret d'adaptació d'horari i reducció de jornada: el Pla "MECUIDA"

El decret també estableix la pròrroga de dues mesures que va incorporar el [Reial decret llei 8/2020, de 17 de març, de mesures urgents extraordinàries per fer front a l'impacte econòmic i social de la COVID-19](#), la vigència inicialment establerta de les quals era de fins a un mes després de la fi de la vigència de la declaració de l'estat d'alarma que conté el [Reial decret 463/2020, de 14 de març](#). Doncs bé, ara es prorroga la vigència d'aquestes mesures durant els dos mesos següents a l'acompliment de la vigència inicialment establerta.

La primera de les mesures -recollida en l'article 5 del Reial decret llei 8/2020-, ara prorrogada, és l'establiment, amb caràcter prioritari, de sistemes d'organització que permetin mantenir l'activitat per mecanismes alternatius, particularment per mitjà del treball a distància, i l'empresa ha d'adoptar les mesures oportunes si això és tècnicament i raonablement possible i si l'esforç d'adaptació necessari resulta proporcionat. En aquests casos, l'obligació d'efectuar l'avaluació de riscos, en els termes que disposa l'article 16 de la [Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals](#), amb caràcter excepcional s'entén que s'ha complert mitjançant una autoavaluació realitzada voluntàriament per la mateixa persona treballadora.

La segona mesura prorrogada és el dret d'adaptació de l'horari i la reducció de jornada recollit en l'article 6 del Reial decret llei 8/2020, que comporta que les persones treballadores per compte d'altri que acreditin deures de cura respecte del cònjuge o parella de fet, així com respecte dels familiars per consanguinitat fins al segon grau de la persona treballadora, tenen dret a accedir a l'adaptació i/o la reducció de la seva jornada en els termes que disposa l'article esmentat, quan

concorrin circumstàncies excepcionals relacionades amb les actuacions necessàries per evitar la transmissió comunitària de la COVID-19. Per concretar aquesta mesura, empresa i persona treballadora han de fer el possible per arribar a un acord, tot i que es considera una prerrogativa que correspon a la persona treballadora. Aquestes mesures d'adaptació horària i reducció de jornada passen a constituir l'anomenat Pla "MECUIDA".

Obligació d'associació dels autònoms a una Mútua col·laboradora amb la Seguretat Social per tal d'accedir a la prestació extraordinària per cessament d'activitat

En relació a la regulació de la prestació extraordinària de cessament d'activitat dels treballadors autònoms en el context de la lluita contra la COVID-19, es modifica l'article 17.7 del [Reial Decret Llei 8/2020, de 17 de març](#), per establir que els autònoms que no haguessin exercit l'opció prevista a l'article 83.1.b) del TRLGSS, per tenir dret a aquesta prestació, hauran de presentar la sol·licitud en una Mútua col·laboradora amb la Seguretat Social, entenent des d'aquest moment realitzada l'opció prevista a l'esmentat article amb efectes del primer dia del mes en què es causi el dret a la prestació extraordinària per cessament d'activitat.

Juntament amb la sol·licitud de la prestació han de formalitzar la corresponent adhesió a aquesta mútua, que inclourà la cobertura de les contingències professionals, incapacitat temporal per contingències comunes i la prestació de cessament d'activitat que fins al moment tinguessin cobertes amb l'Institut Nacional de la Seguretat Social i amb el Servei Públic d'Ocupació Estatal.

Ampliació de la cobertura de la protecció per desocupació dels treballadors fixos-discontinus afectats per ERTO durant l'estat d'alarma

Es modifica l'article 25.6 del [Reial decret llei 8/2020, de 17 de març](#), per establir una nova regulació de la protecció per desocupació dels treballadors fixos-discontinus i els que realitzin treballs fixos i periòdics que es repeteixen en dates certes -articles 16 i 12.3 del [TRLET](#), respectivament- d'acord amb les següents regles:

- En el supòsit que l'empresa en la qual presten serveis hagi adoptat la decisió de suspendre el contracte o reduir la jornada com a resultat dels procediments regulats en els articles 22 i 23 de Reial decret llei 8/2020, de 17 de març, les persones treballadores afectades podran beneficiar-se de les prestacions de desocupació regulades a l'article 25.1 d'aquesta norma, fins i tot en el cas que es trobin en període d'inactivitat productiva, i per tant, a l'espera de l'arribada de la data en què procediria cridar-los i reincorporar-los efectivament si no fos per la crisi de la COVID-19.
- En el cas que s'interrompi la seva prestació de serveis com a conseqüència de l'impacte de la COVID-19 durant períodes que, en cas de no haver concorregut aquesta circumstància extraordinària, haguessin estat d'activitat, i com a conseqüència d'això passin a ser beneficiaris de la prestació per desocupació, podran tornar a percebre-la quan tornin a trobar-se en situació legal d'atur amb un límit màxim de 90 dies. Per determinar el període que, si no hagués concorregut aquesta circumstància, hagués estat d'activitat laboral, s'atindran al temps efectivament treballat per la persona treballadora durant l'any natural anterior basant-se en el mateix contracte de treball. En cas de ser el primer any, s'atindran als períodes d'activitat d'altres persones treballadores comparables a l'empresa. Aquesta mesura s'aplicarà al mateix dret consumit i es reconeixerà d'ofici per l'entitat gestora quan l'interessat en sol·liciti la represa.
- En el cas que, com a conseqüència de l'impacte de la COVID-19, no s'hagin pogut reincorporar a la seva activitat en la data que estava prevista i fossin beneficiaris de prestacions en aquell moment, no veuran suspès el dret a la prestació o al subsidi que perceben. Si en la data en què haguessin hagut de reincorporar-se a l'activitat, no estiguessin percebent prestacions per desocupació per haver-les esgotat, però acreditessin el període cotitzat necessari per obtenir una nova prestació contributiva, la certificació empresarial de la impossibilitat de reincorporació constituirà situació legal d'atur per al reconeixement

del dret a la prestació. A les persones treballadores a les quals es refereix aquest paràgraf se'ls aplicarà la reposició del dret a la prestació prevista en el paràgraf anterior.

- En el cas que hagin vist interrompuda la seva activitat i en el supòsit dels qui no haguessin pogut reincorporar-s'hi com a conseqüència de la COVID-19 i no tinguessin el període d'ocupació cotitzat necessari per obtenir la prestació per desocupació, tindran dret a una nova prestació contributiva, que podrà percebre fins a la data en què tingui lloc la incorporació al seu lloc de treball amb un límit màxim de 90 dies. La quantia mensual de la nova prestació serà igual a la de l'última mensualitat de la prestació contributiva percebuda, o, si s'escau, a la quantia mínima de la prestació contributiva. El mateix dret tindran els que durant la situació de crisi derivada de la COVID-19 esgotin les seves prestacions per desocupació abans de la data en què tingui lloc la incorporació al seu lloc de treball i no tinguin cotitzacions suficients per al reconeixement d'un nou dret; en aquest cas, la certificació empresarial d'impossibilitat de reincorporació constituirà nova situació legal d'atur.

Modificació dels ajornaments del pagament de deutes amb la Seguretat Social durant l'actual situació de crisi sanitària

Es modifica l'article 35 del [Reial decret llei 11/2020, de 31 de març](#), per establir una nova regulació dels ajornaments dels deutes amb la Seguretat Social -que seran incompatibles amb les moratòries recollides a l'article 34 de la mateixa norma- corresponents als terminis reglamentaris dels mesos d'abril, maig i juny de 2020, d'acord amb les següents regles:

a) S'aplica un interès del 0,5% en lloc del que preveu l'article 23.5 del TRLGSS i que aquest any 2020 és del 3,75%.

b) Les sol·licituds d'ajornament hauran d'efectuar-se abans del transcurs dels deu primers dies naturals de cadascun dels terminis reglamentaris d'ingrés anteriorment assenyalats.

c) L'ajornament es concedirà mitjançant una única resolució que establirà que, amb independència dels mesos que compregui, s'amortitzarà mitjançant pagaments mensuals i determinarà un termini d'amortització de 4 mesos per cada mensualitat sol·licitada a partir del mes següent en què s'hagi dictat la resolució, sense que excedeixi en total de 12 mensualitats.

d) La sol·licitud d'aquest ajornament determinarà la suspensió de procediment recaptatori respecte dels deutes afectats i que el deutor sigui considerat al corrent de les seves obligacions amb la Seguretat Social fins que es dicti la corresponent resolució.

Possibilitat de reconèixer EERTO a empreses no afectades per la suspensió d'activitat en relació als treballadors d'àrees o seccions no afectades pel manteniment d'activitat

Es modifica l'article 22.1 del [Reial decret llei 8/2020, de 17 de març](#), que regula mesures excepcionals en relació amb els procediments de suspensió de contractes i reducció de jornades per causa de força major, de manera que ara també podran acollir-se parcialment a aquestes mesures les empreses que, mantenint activitat per no estar afectades per la suspensió d'activitats prevista al Reial Decret 463/2020, de 14 de març -declaració de l'estat d'alarma. En aquest sentit, s'entendrà que concorre la força major prevista a l'esmentat article 22.1 respecte de les suspensions de contractes i reduccions de jornada aplicables a la part d'activitat no afectada per les condicions de manteniment de l'activitat.

Jorge Pérez Pérez

Doctor en dret. Delegat de la DE de la Inspecció de Treball i Seguretat Social. Professor UAB.
Director del Postgrau en Ocupació